

Motion till riksdagen 2018/19:1773

av Mikael Dahlgvist m.fl. (S)

Banker och kontanthantering i glesbygd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontanthantering i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av närhet till lokala bankkontor och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige går fort fram i den tekniska utvecklingen i jämförelse med många andra länder. Det är bra att vårt land ligger i framkant och tar in nya idéer, men det är samtidigt viktigt att det inte leder till att andra fungerande alternativ försummas. En utveckling som regeringen behöver följa och hantera är den situation som uppkommit i många delar av landet när tillgång till kontanter och banktjänster försvagats eller tagits bort.

I takt med att många använder betalkort och internetbank i större utsträckning ser vi flera exempel där bankkontor både slutar med kontanthantering och även stänger ner verksamheten i små kommuner. Problemet är att det inte är alla i vårt land som varken hänger med i utvecklingen eller kan hantera den nya tekniken. Tillsammans med att många butiker, restauranger och hotell inte längre tar emot kontanter skapas en teknikklyfta mellan människor i vårt samhälle. Den klyftan behöver av regeringen tas på allvar. Både utifrån en demokratisynpunkt och utifrån rätten att kunna använda alla godkända betalmedel.

Statens ansvar för de grundläggande betaltjänsterna omfattar de orter och den landsbygd där behovet av grundläggande betaltjänster inte tillgodoses av marknaden. Den tidigare S-ledda regeringen inledde ett viktigt projekt med att decentralisera statliga myndigheter och verk och upprätta servicekontor i flera av våra landsbygdskommuner. Denna utveckling är positiv och förenklar kontakten med myndigheter. Lika viktigt för både befolkning och företag är närheten till lokala bankkontor.

För att företag och hushåll i varje region skall ha möjlighet att förverkliga sina primära mål att utveckla företagen och deras produktion respektive förverkliga hushållens viktigaste investeringsönskemål behövs en väl fungerande finansiell

marknad där bankerna fyller en huvudroll. Denna marknad börjar dock få allt större revor i ett ökat antal landsbygdsregioner genom affärsbankernas omfattande kontorsnedläggningar i län som bl.a. Värmland, Dalarna, Jämtland och Västerbotten.

Under de senaste tio åren har tre av de största bankerna lagt ned ca 250 bankkontor runt om i landet, främst på glesbygden. Bristen på ett väl fungerande bank- och finansväsen har under åtskilliga decennier försvårat en nödvändig modernisering, näringsmässig breddning och ekonomisk tillväxt av över hälften av landets regioner.

Visserligen påstår de stora svenska bankerna att de behåller sin service även när de lägger ned kontoren men vi vet av bl.a. egna aktuella kartläggningar att verkligheten inte ser ut så. Särskilt småföretagen får avsevärda svårigheter att erhålla normala krediter eller lån på rimliga villkor när lokalkontoren försvinner, och kunskaperna om de lokala förhållandena försvagas avsevärt. I många fall startar nedläggningarna en negativ spiral när samhällsviktiga funktioner utöver lokalt placerade banker som bensinmackar, poliskontor, FK- och AF-kontor, postservice, skolor och mediekontor försvinner. Det privata näringslivet hämmas kraftigt och såväl hantverksföretag som ett brett näringsliv krymper sin produktion och service.

I Värmland har Swedbank lagt ned flera kontor och hoppet i många kommuner riktas nu mot sparbanksrörelsen. En rörelse som i andra delar av landet varit en utvecklingsmotor i mindre kommuner och gynnat tillkomsten av fler företag och jobb i regionerna utanför de stora tätortsbildningarna. Tyvärr finns problem som hämmar sparbanksrörelsens utveckling. Små banker upplever ofta att deras verksamhet begränsas av alltför betungande administrativa krav. Här är det viktigt att alla aktörer som har en sund och lönsam affärsmodell, oavsett storlek, ska ha förutsättningar att agera på marknaden.

Ett annat problem är att storbanker som lämnar landsbygden också försvårar för nya aktörer. Framför allt sparbanksrörelsen som är beroende av Swedbank och där banken inte vill förlora kunderna till de mindre sparbankerna.

Det är mycket bekymmersamt att någon eller några aktörer försöker hämma sparbankernas naturliga önskan att bredda sin verksamhet. Frågan är om beteendet är förenligt med svensk lagstiftning. Regeringen bör se till att banker inte kan använda hot om sanktioner för att förhindra en annan banks planer på att vidga sitt geografiska verksamhetsområde.

Staten har ett ansvar för att de grundläggande betaltjänsterna omfattar de orter och den landsbygd där behovet av grundläggande betaltjänster inte tillgodoses av marknaden. Då bör regeringen även se över förutsättningarna för marknaden och vidta de åtgärder som behövs för att fler sparbanker ska kunna öppna på de orter som idag saknar fungerande banktjänster.

Mikael Dahlgvist (S)

Gunilla Svantorp (S)

Lars Mejern Larsson (S)